

Karolina SÓWKA

Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach¹

Wydział Nauk Społecznych

karolina.sowka@uph.edu.pl

ORCID 0000-0003-0825-143X

<https://doi.org/10.34739/dsd.2021.01.15>

EWOLUCJA RELACJI CHIŃSKO-AUSTRALIJSKICH W LATACH 2013-2018

ABSTRAKT: W początkowym okresie rządów Xi Jinpinga współpraca chińsko-australijska układała się pomyślnie i przynosiła korzyści obu stronom. Nawiązanie „strategicznego partnerstwa” i zawarcie umowy o wolnym handlu umożliwiło wzmocnienie relacji. Państwa aktywnie współdziałały także w sferach społecznej i kulturowej. Wzrost potęgi Chińskiej Republiki Ludowej zrodził nowe wyzwania. Rosnące wydatki na zbrojenia oraz modernizacja armii przyczyniły się do zwiększonej obecności militarnej ChRL i zaostrzenia sporów na Morzu Południowochińskim i Morzu Wschodniocihńskim, pogłębiając napięcia w regionie. Rosnące wpływy Chin w Australii wzbudziły niepokój rządu, który zaczął podejmować działania umożliwiające ich ograniczenie. Pekin krytycznie odniósł się do australijskiej ustawy mającej na celu redukcję zagranicznych ingerencji. Celem niniejszego opracowania jest analiza relacji chińsko-australijskich w latach 2013–2018.

SŁOWA KLUCZOWE: Australia, Chińska Republika Ludowa, relacje chińsko-australijskie, Xi Jinping

THE EVOLUTION OF SINO-AUSTRALIAN RELATIONS IN 2013-2018

ABSTRACT: In the early days of Xi Jinping's rule, Sino-Australian cooperation was successful and benefiting both sides. Establishing a “strategic partnership” and the conclusion of a free trade agreement made it possible to deepen the relationship. In addition to developing economic relations, states actively collaborated on the social and cultural levels. China's growing power has brought new challenges. The increase in spending on armaments and the modernization of the army contributed to the increased military presence of the PRC in the region and the exacerbation of disputes in the South China Sea and the East China Sea, raising tensions in the region. The growing influence of the People's Republic of China in Australia has caused concern for the government, which has started to limit it. Beijing has been critical of Australian law to reduce foreign interference. The purpose of this study is to analyze the Sino-Australian relations in 2013–2018.

KEYWORDS: Australia, People's Republic of China, Sino-Australian relations, Xi Jinping

WPROWADZENIE

Chińska Republika Ludowa i Australia nawiązały stosunki dyplomatyczne w 1972 r. Ich relacje w ciągu tych kilkudziesięciu lat były przepełnione lepszymi i gorszymi momentami, często o ambiwalentnym charakterze. Chiny są największym partnerem handlowym Australii, co z jednej

¹ Siedlce University of Natural Sciences and Humanities; Poland.

strony stanowi szansę na rozwój, z drugiej zaś może wiązać się z nadmiernym uzależnieniem. Oprócz rozwijania stosunków gospodarczych, państwa aktywnie współdziałały na płaszczyznach społecznej i kulturowej. Rosnąca potęga Chin zrodziła nowe wyzwania. Wzrost wydatków na zbrojenia oraz modernizacja armii przyczyniły się do zwiększonej obecności militarnej ChRL i zaostrzenia sporów na Morzu Południowochińskim i Morzu Wschodniocihńskim, potęgując napięcie w regionie. Australia prowadziła politykę balansowania między partnerem gospodarczym – Chinami, a sojusznikiem – Stanami Zjednoczonymi.

Państwo Środka coraz intensywniej oddziaływało na australijskie przedsiębiorstwa, uniwersytety, a w niektórych przypadkach także na politykę. Canberra zaczęła dostrzegać skalę problemu i konieczność podjęcia konkretnych działań, co doprowadziło do przyjęcia przez australijski parlament ustawy mającej na celu redukcję zagranicznych wpływów.

Celem niniejszego opracowania jest analiza relacji chińsko-australijskich w latach 2013–2018 oraz zbadanie znaczenia działań podejmowanych przez Chiny dla bezpieczeństwa Australii. Autorka zawiera problem badawczy w pytaniu: jak kształtowały się relacje chińsko-australijskie w latach 2013–2018? Hipotezę badawczą stanowi twierdzenie, że relacje chińsko-australijskie w ciągu pięciu lat uległy pogorszeniu, na płaszczyźnie gospodarczej stosunki układały się pomyślnie, w sferze bezpieczeństwa rosnące obawy Australii zapoczątkowały jednak zmianę w podejściu do Państwa Środka. W celu odpowiedzi na postawione pytanie oraz weryfikacji przyjętej hipotezy autorka użyje metod: analizy literatury, wnioskowania i syntezy.

STRATEGICZNE PARTNERSTWO

W listopadzie 2012 r. Xi Jinping objął stanowisko Sekretarza Generalnego Komunistycznej Partii Chin, w marcu 2013 r. natomiast został wybrany na Przewodniczącego Chińskiej Republiki Ludowej. Jego pierwsze wystąpienia odnosiły się do haseł „odrodzenia narodu chińskiego” oraz „chińskiego marzenia”. Państwo Środka zaczęło realizować sny o potędze. W Australii urząd premiera sprawowała wówczas Julia Gillard. Podczas pełnienia tej funkcji skupiała się przede wszystkim na sprawach wewnętrznych. Relacje chińsko-australijskie były stabilne i pozytywne. W wydanej w 2012 r. Białej Księdze *Australia w wieku Azji (Australia in the Asian Century)* zaznaczono, że Australia „wspiera udział Chin w strategicznym, politycznym i gospodarczym rozwoju regionu”². Dokument przychylnie odnosił się do rozwoju Państwa Środka, zwracając uwagę na liczne korzyści, natomiast rozwój militarny uznano za naturalną konsekwencję wzrostu gospodarczego i poszerzających się interesów³. Australijczycy zadeklarowali chęć pogłębiania relacji opartej na współpracy, nie tylko w obszarze handlu czy inwestycji, lecz także w kwestiach bezpieczeństwa i polityki⁴. Australijskie media pozytywnie opisały wizytę Julii Gillard w Chinach, podczas której państwa ustanowiły „strategiczne partnerstwo oparte na wzajemnym zaufaniu

² *Australia in the Asian Century White Paper*, s. 80, https://www.defence.gov.au/whitepaper/2013/docs/australia_in_the_asian_century_white_paper.pdf, (5.05.2021).

³ *Ibidem*, s. 234.

⁴ *Ibidem*, s. 235–238.

i wzajemnych korzyściach” (*Strategic Partnership of Mutual Trust And Mutual Benefit*)⁵. Obejmowało ono m.in. coroczne spotkania przywódców, premierów i ministrów spraw zagranicznych. ChRL miała zawarte tego rodzaju porozumienia z Rosją, Niemcami i Wielką Brytanią, Australia natomiast z Indiami i Indonezją⁶. Państwa zobowiązały się również do zwoływania corocznych spotkań obejmujących kwestie gospodarcze (*Strategic Economic Dialogue*)⁷. Xi Jinping wyraził nadzieję, że podjęte działania podniosą relacje na nowy poziom, dzięki polepszonej komunikacji, szerszej współpracy, dywersyfikacji inwestycji oraz przyspieszeniu negocjacji w sprawie umowy o wolnym handlu⁸.

W 2013 r. Australia wydała Białą Księgę Obronności (*The Defence White Paper*). W dokumencie zaznaczono, że Chiny nie są traktowane jako przeciwnik, a modernizacja chińskiej armii to rezultat rozwoju gospodarczego⁹. Państwo Środka określono mianem ważnego partnera w regionie, a stosunki obronne kluczowym elementem relacji bilateralnych. Podkreślono także, że Australia „jest zaangażowana w rozwijanie silnych i pozytywnych stosunków obronnych z Chinami poprzez dialog i odpowiednie działania praktyczne”¹⁰. Uzupełnieniem odbywającego się od 1997 r. Strategicznego Dialogu Obrony (*Defence Strategic Dialogue*) – będącego forum dyskusji między Departamentem Obrony Australii a Chińską Armią Ludowo-Wyzwoleńczą – miały być organizowane co roku spotkania na poziomie ministerialnym¹¹.

Relacje chińsko-australijskie w początkowym okresie sprawowania rządów przez Xi Jinpinga były korzystne i rozwojowe. Premier Australii prowadziła zrównoważoną i ostrożną politykę wobec Chin. Zdecydowanie pomyślnym wydarzeniem było nawiązanie strategicznego partnerstwa, które umożliwiło utrzymywanie bliższych stosunków. Mimo pozytywnych zmian, pojawiały się głosy zarzucające „pustosłowie” czy „strategiczny zamęt” w działaniach podejmowanych przez rząd Julii Gillard¹².

OD KRYZYSU DO WZMOCNIENIA WSPÓŁPRACY

Dwudziestym ósmym premierem Australii został Tony Abott. Prowadzona przez niego polityka wobec Tajwanu doprowadziła do pogorszenia stosunków z Państwem Środka. Przed wyborami przychylnie odniósł się do odnowienia corocznych spotkań na poziomie ministerialnym ze „zbuntowaną prowincją” oraz rozpoczęcia negocjacji w sprawie zawarcia

⁵ Xi Jinping Meets with Australian Prime Minister Julia Gillard, *Agreeing to Build China-Australia Strategic Partnership of Mutual Trust and Mutual Benefit*, https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/topics_665678/boao_665692/t1029404.shtml (5.05.2021).

⁶ R. Mishra, *Australia-China Strategic Partnership*, https://idsa.in/issuebrief/Australia-ChinaStrategicPartnership_rmishra_130513 (5.05.2021).

⁷ Ibidem.

⁸ Xi Jinping Meets with Australian Prime Minister Julia Gillard..., op. cit., https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/topics_665678/boao_665692/t1029404.shtml (5.05.2021).

⁹ *Defence White Paper 2013*, s. 25, <https://www.defence.gov.au/whitepaper/2013/> (5.05.2021).

¹⁰ Ibidem, s. 62.

¹¹ Ibidem, s. 61.

¹² D. Morini, *Julia Gillard's China Play*, <https://thediplomat.com/2013/04/julia-gillards-china-play/> (5.05.2021).

umowy o wolnym handlu (*Australia-Taiwan Free Trade Agreement*)¹³. W październiku 2013 r. Ministerstwo Spraw Zagranicznych ChRL skrytykowało podtrzymanie zakazu udziału firmy Huawei w australijskiej National Broadband Network¹⁴. Canberra argumentowała go obawami związanymi z bezpieczeństwem cybernetycznym. Uwadze chińskich obserwatorów nie umknął również brak reakcji Australii na wizytę japońskiego premiera Shinzō Abe w kontrowersyjnej Świątyni Yasukuni. Pozytywny akcent stanowiło pierwsze spotkanie premiera Australii z Xi Jinpingem, podczas którego przywódcy wyrazili chęć wzmocnienia więzi gospodarczych między państwami¹⁵.

W kwietniu 2014 r. Tony Abbott odbył wizyty państwowe w Japonii, Korei Południowej i Chinach. Ich efektem było zawarcie umowy o wolnym handlu z Koreą Południową, ogłoszenie umowy o partnerstwie gospodarczym z Japonią oraz zobowiązanie do zakończenia negocjacji w sprawie umowy o wolnym handlu z Chinami¹⁶. Podczas Forum Boao premier stwierdził, że Australia chce być prawdziwym przyjacielem i wspierać w budowaniu „wieku Azji”¹⁷. Kilka miesięcy później rząd australijski odmówił przyjęcia zaproszenia do współtworzenia Azjatyckiego Banku Inwestycji Infrastrukturalnych (*Asian Infrastructure Investment Bank*, AIIB)¹⁸. Obawy dotyczyły m.in. struktur organizacji i systemu zarządzania. Decyzja ta została skrytykowana przez przedsiębiorców. W marcu 2015 r. rząd ogłosił, że weźmie udział w negocjacjach dotyczących utworzenia AIIB jako przyszły członek założyciel¹⁹.

Podczas przemówienia wygłoszonego do australijskiego parlamentu w 2014 r. Xi Jinping powiedział, że Australia jest dla Chin ważnym partnerem, a oba kraje powinny wspólnie dążyć do tworzenia lepszej przyszłości i wszechstronnego partnerstwa strategicznego (*comprehensive strategic partnership*)²⁰. Po kilkunastu latach państwa ogłosiły zakończenie negocjacji w sprawie chińsko-australijskiej umowy o wolnym handlu (*China-Australia Free Trade Agreement*, ChAFTA). Dzięki zawartym w niej ustaleniom, od dnia wejścia umowy w życie, ponad 85% australijskiego eksportu towarów zostało zwolnionych z cła (stopniowo odsetek

¹³ *Australia, Australians and Greater China*, <https://aus.thechinastory.org/archive/australia-australians-and-greater-china/> (5.05.2021).

¹⁴ *New Australian government upholds ban on China's Huawei*, <https://www.reuters.com/article/us-huawei-australia-idUSBRE99S01820131029> (5.05.2021).

¹⁵ G. Roberts, *Tony Abbott vows to strengthen trade with China after meeting Xi Jinping on sidelines of APEC*, <https://www.abc.net.au/news/2013-10-07/abbott-meets-chinese-president-on-sidelines-of-apec/5001922> (5.05.2021).

¹⁶ R. Horton *Australia's Abbott Seeks to Balance Japan, South Korea and China on Asian Trip* Tuesday, <https://www.worldpoliticsreview.com/articles/13703/australia-s-abbott-seeks-to-balance-japan-south-korea-and-china-on-asian-trip> (5.05.2021).

¹⁷ M. Kenny, P. Wen, *Tony Abbott lauds wealth and friendship in speech at business forum in China*, <https://www.smh.com.au/politics/federal/tony-abbott-lauds-wealth-and-friendship-in-speech-at-business-forum-in-china-20140410-zqszl.html> (5.05.2021).

¹⁸ G. Chan, *Australia won't join Asian infrastructure bank 'until rules change'*, <https://www.theguardian.com/australia-news/2014/oct/31/australia-wont-join-asian-infrastructure-bank-until-rules-change> (8.05.2021).

¹⁹ *Asian Infrastructure Investment Bank*, <https://pmtranscripts.pmc.gov.au/release/transcript-24327> (8.05.2021).

²⁰ *Xi Jinping Delivers Important Speech at Federal Parliament of Australia Entitled „Pursuing Chinese and Australian Development Dreams Hand in Hand and Achieving Regional Prosperity and Stability Shoulder to Shoulder”*, https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/topics_665678/xjpxcxesgjtldrdjcfhdadlyxxlfjxgswbttpyjddglrhw/t1212614.shtml (8.05.2021).

miał wzrastać do 98%)²¹. Działania podjęte podczas wizyty chińskiego przywódcy w Australii miały przełomowy charakter oraz znacząco wzmocniły więzi gospodarcze.

Podczas rozmowy z Angelą Merkel Tony Abbott powiedział, że australijska polityka wobec Chin kierowana jest strachem i chciwością²². Profesor Kerry Brown źródło tych emocji widzi w chińskich pieniądzach²³. Obawy rodzą inwestycje Państwa Środka i wynikające z nich wpływy, natomiast finansowe korzyści przyciągają przedsiębiorców i rządzących.

Relacje chińsko-australijskie w latach 2013–2015 charakteryzowało skupienie na kwestiach gospodarczych, kluczowym momentem było zakończenie negocjacji w sprawie umowy o wolnym handlu oraz wzmocnienie wszechstronnego partnerstwa strategicznego. Podobnie jak poprzednicy premier wyrażał przekonanie, że Australia nie musi wybierać między Chinami a Stanami Zjednoczonymi, i starał się unikać politycznych kontrowersji. Abbott reprezentował bardziej interwencjonistyczne podejście do chińskich inwestycji w Australii²⁴.

CHIŃSKA INWIGILACJA

Zmiana na stanowisku premiera w 2015 r. stanowiła także zmianę w stosunkach z Chinami. Nie wykluczało to pozytywnych wydarzeń. Jednym z nich było podpisanie 17 czerwca 2015 r. umowy o wolnym handlu. Premier Australii, Malcolm Turnbull, podkreślił, że jest to kolejny etap stosunków gospodarczych umożliwiający uzyskanie przewagi konkurencyjnej i wzmocnienie pozycji na chińskim rynku²⁵. Korzystny przebieg miało również spotkanie przywódców w listopadzie 2015 r., podczas którego Xi Jinping zaznaczył, że państwa powinny wzmacniać komunikację, podejmować współpracę w obszarze edukacji i turystyki, współdziałać w zakresie obrony i zwalczać przestępczość korupcyjną²⁶.

Malcolm Turnbull skrytykował chińską aktywność na Morzu Południowochińskim; podczas jednego z wywiadów określił ją jako szkodliwą i przynoszącą odwrotne skutki²⁷. Państwo Środka krytycznie zareagowało na wydane w 2016 r. wspólne oświadczenie Australii,

²¹ *Guide to using ChAFTA to export or import*, <https://www.dfat.gov.au/trade/agreements/in-force/chafta/doing-business-with-china/Pages/guide-to-using-chafta-to-export-or-import> (8.05.2021).

²² J. Garnaut, „Fear and greed” drive Australia’s China policy, Tony Abbott tells Angela Merkel, <https://www.smh.com.au/politics/federal/fear-and-greed-drive-australias-china-policy-tony-abbott-tells-angela-merkel-20150416-1mmdty.html> (8.05.2021).

²³ K. Brown, ‘Fear and Greed’: A Closer Look at Australia’s China Policy. What if PM Abbott is right to describe Australia’s China policy as based on „fear and greed”?, <https://thediplomat.com/2015/04/fear-and-greed-a-closer-look-at-australias-china-policy/> (12.05.2021).

²⁴ J. Garnaut, *Abbott talks tough during China visit*, <https://www.smh.com.au/politics/federal/abbott-talks-tough-during-china-visit-20120724-22nkw.html> (12.05.2021).

²⁵ *ChAFTA and rebalancing of Chinese & Australian economies: Speech to Australia-China Business Forum*, <https://www.malcolmtturnbull.com.au/media/China-Business-Week>, (12.05.2021).

²⁶ *Xi Jinping Meets with Prime Minister Malcolm Turnbull of Australia*, <http://www.china-un.ch/eng/wjyw/t1315725.htm> (12.05.2021).

²⁷ *Malcolm Turnbull says China „pushing the envelope” in South China Sea*, Anna Henderson, <https://www.abc.net.au/news/2015-09-21/china-is-pushing-the-envelope-in-south-china-sea-turnbull/6793102>, (12.05.2021).

Japonii i Stanów Zjednoczonych, w którym państwa wyraziły zaniepokojenie sporami na Morzu Południowochińskim i potępiły działania zwiększające napięcia²⁸.

W kwietniu 2016 r. Malcolm Turnbull złożył wizytę w Chinach, starał się zachować balans w poruszanych kwestiach²⁹. Podczas kolejnego spotkania przywódców, we wrześniu 2016 r., Xi Jinping zaznaczył, że państwa powinny wzajemnie szanować wybrane ścieżki rozwoju i podstawowe interesy³⁰.

Rosnące wpływy chińskie oraz aktywność Komunistycznej Partii Chin w Australii zaczęły budzić obawy rządzących. W swojej książce Malcolm Turnbull określił te działania jako „cyberspiegostwo, zarządzane głównie przez agencje wywiadowcze w Szanghaju. Ich apetyt na informacje wydawał się nieograniczony, obejmował przedsiębiorstwa, uniwersytety, resorty rządowe i wiele więcej”³¹. Podczas przemówienia prezentującego nową ustawę mającą przeciwdziałać zagranicznym wpływom – *National Security Legislation Amendment (Espionage and Foreign Interference)* – premier powiedział, że naród australijski będzie bronił swojej suwerenności, a proponowane przepisy mają zapobiec niewłaściwym oddziaływaniom obcych państw na australijski system rządów i politykę³². Ustawa wprowadziła m.in. surowe przepisy przeciwko politycznej ingerencji i szpiegostwu oraz zakazujące przekazywania zagranicznych darowizn na cele polityczne³³. Należy zaznaczyć, że Australia nie wskazała bezpośredniego winowajcy, ale jasne jest, że podjęte działania miały przeciwdziałać chińskiej ingerencji³⁴. W 2018 r. australijski parlament przyjął ustawę³⁵. Według nowej strategii wszelkie tajne działania na rzecz interesów obcego państwa mają zostać wykryte i ukarane, a nowe prawa mają służyć obronie wartości i instytucji demokratycznych, a także uniemożliwić manipulacje procesem politycznym. Zostało jasno wyrażone, że Australia nie będzie tolerować „tajnych, przymusowych lub korupcyjnych zachowań” na swoim terytorium³⁶. Podczas prezydentury Xi Jinpinga Chiny aktywnie działają w tzw. szarych strefach społeczeństw demokratycznych –

²⁸ *Japan-United States-Australia Trilateral Strategic Dialogue Joint Statement*, https://www.mofa.go.jp/a_o/ocn/page3e_000514.html (12.05.2021).

²⁹ E. Collinson, *Australia-China Relations (January 2015 to June 2016)*, s. 14, https://www.australiachinarelations.org/sites/default/files/ACRIWORKINGPAPER2016_Elena%20Collinson_Australia-China%20Relations%20January%202015%20to%20June%202016_Blue%20Book%20of%20Australia.pdf (12.05.2021).

³⁰ *Xi Jinping Meets with Prime Minister Malcolm Turnbull of Australia*, https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/topics_665678/2016zt/XJPCXBZCESGJTLDRDSYCFHJCYGHD/t1395060.shtml (12.05.2021).

³¹ M. Turnbull, *A Bigger Picture*, Hardie Grant Books Richmond, Victoria 2020, s. 423.

³² *Speech introducing the National Security Legislation Amendment (Espionage and Foreign Interference) Bill 2017*, <https://www.malcolmturnbull.com.au/media/speech-introducing-the-national-security-legislation-amendment-espionage-an> (12.05.2021).

³³ J. Garnaut, *How China Interferes in Australia And How Democracies Can Push Back*, <https://www.foreignaffairs.com/articles/china/2018-03-09/how-china-interferes-australia> (12.05.2021).

³⁴ C. Hamilton, *Australia's Fight Against Chinese Political Interference. What Its New Laws Will Do*, 26.07.2018, <https://www.foreignaffairs.com/articles/australia/2018-07-26/australias-fight-against-chinese-political-interference> (13.05.2021).

³⁵ *The deterioration of Australia-China relations, Strategic Comments*, ed. Paul Fraioli, “Strategic Comments”, Vol. 26, Issue 3, 2020, s. 3.

³⁶ *Speech introducing the National Security Legislation Amendment...*, op. cit., <https://www.malcolmturnbull.com.au/media/speech-introducing-the-national-security-legislation-amendment-espionage-an> (13.05.2021).

obszarach państwowych i pozapaństwowych, jawnych i tajnych, wewnętrznych i zagranicznych³⁷. Australijskie przepisy miały za zadanie zlikwidować część stref i karać nielegalne działania.

Chiny bardzo krytycznie odniosły się do stawianych zarzutów, określając je jako nieuzasadnione. Prezentowane w australijskich mediach doniesienia przedstawiały jako sfabrykowane, „stworzone z powietrza, przepełnione zimnowojenną mentalnością i ideologicznymi uprzedzeniami”³⁸, miały one odzwierciedlać „antychińską historię i paranoję”³⁹.

PODSUMOWANIE

Stosunki chińsko-australijskie w ciągu pięciu lat przeszły przemianę – od pomyślnej współpracy (szczególnie na płaszczyźnie ekonomicznej) do wzajemnej niechęci. Zmianę w podejściu Australii do ChRL możemy dostrzec w 2015 r., kiedy to Canberra zaczęła zdawać sobie sprawę z rosnących wpływów Państwa Środka na politykę i gospodarkę, a tym samym na bezpieczeństwo Związku.

Mimo licznych trudności podejmowano próby poprawienia stosunków z Chinami, skupiając się na obszarach związanych ze zmianą klimatu czy rozwojem⁴⁰. W 2017 r. Australia wydała Białą Księgę Polityki Zagranicznej (*Foreign Policy White Paper*), w której podkreślono chęć tworzenia mocnych i konstruktywnych więzi z Państwem Środka oraz wzmacniania strategicznego partnerstwa „z korzyścią dla obu państw”⁴¹. W dokumencie wskazano, że rosnąca potęga Chin przyczyni się do przełomowych zmian w regionie⁴². Pojawiło się także odniesienie do problematycznej kwestii Morza Południowochińskiego – „Australia sprzeciwia się wykorzystywaniu spornych elementów i sztucznych konstrukcji na Morzu Południowochińskim do celów wojskowych. Popieramy rozwiązywanie sporów w drodze negocjacji opartych na prawie międzynarodowym”⁴³. W tym samym roku wydany został dokument „Polityka Chin dotycząca współpracy w dziedzinie bezpieczeństwa w regionie Azji i Pacyfiku” (*China's Policies on Asia-Pacific Security Cooperation*). Pojawiło się w nim odniesienie do wspólnych działań podejmowanych wraz z Australią i Malezją obejmujących poszukiwania zaginionego samolotu Malaysia Airlines 370⁴⁴.

Napięcia w stosunkach chińsko-australijskich wiązały się przede wszystkim z krytyką działalności podejmowanej przez Państwo Środka na Morzu Południowochińskim oraz obawami o rosnące wpływy Chin w Australii. Mimo strategicznego partnerstwa i korzyści wynikających z wejścia w życie umowy o wolnym handlu relacje między państwami uległy znaczącemu ochłodzeniu.

³⁷ C. Hamilton, op. cit.

³⁸ *Remarks of Spokesperson of Chinese Embassy in Australia*, <http://au.china-embassy.org/eng/gdxw/t1516965.htm> (15.05.2021).

³⁹ Ibidem.

⁴⁰ *The deterioration of Australia–China relations, Strategic Comments*, ed. Paul Fraioli, op. cit., s. 3.

⁴¹ *2017 Foreign Policy White Paper*, s. 4, <https://www.dfat.gov.au/sites/default/files/2017-foreign-policy-white-paper.pdf> (15.05.2021).

⁴² Ibidem, s. 4.

⁴³ Ibidem, s.47.

⁴⁴ *Full text: China's Policies on Asia-Pacific Security Cooperation*, http://english.www.gov.cn/archive/white_paper/2017/01/11/content_281475539078636.htm (17.05.2021).

BIBLIOGRAFIA

- Asian Infrastructure Investment Bank. 2015. W <https://pmtranscripts.pmc.gov.au/release/transcript-24327>.
- Australia in the Asian Century White Paper. 2013.
W https://www.defence.gov.au/whitepaper/2013/docs/australia_in_the_asian_century_white_paper.pdf.
- Australia, Australians and Greater China. W <https://aus.thechinastory.org/archive/australia-australians-and-greater-china/>.
- Brown Kerry. 2015. 'Fear and Greed': A Closer Look at Australia's China Policy. What if PM Abbott is right to describe Australia's China policy as based on "fear and greed"?. W <https://thediomat.com/2015/04/fear-and-greed-a-closer-look-at-australias-china-policy/>.
- ChAFTA and rebalancing of Chinese & Australian economies: Speech to Australia-China Business Forum. 2016. W <https://www.malcolmturnbull.com.au/media/China-Business-Week>.
- Chan Gabrielle. 2014. Australia won't join Asian infrastructure bank 'until rules change'. W <https://www.theguardian.com/australia-news/2014/oct/31/australia-wont-join-asian-infrastructure-bank-until-rules-change>.
- Collinson Elena. 2016. Australia-China Relations (January 2015 to June 2016). W https://www.australiachinarelations.org/sites/default/files/ACRIWORKINGPAPER2016_Elena%20Collinson_Australia-China%20Relations%20January%202015%20to%20June%202016_Blue%20Book%20of%20Australia.pdf.
- Defence White Paper. 2013. W <https://www.defence.gov.au/whitepaper/2013/>.
- Foreign Policy White Paper. 2017. W <https://www.dfat.gov.au/sites/default/files/2017-foreign-policy-white-paper.pdf>.
- Full text: China's Policies on Asia-Pacific Security Cooperation. 2017. W http://english.www.gov.cn/archive/white_paper/2017/01/11/content_281475539078636.htm.
- Garnaut John. 2012. Abbott talks tough during China visit. W <https://www.smh.com.au/politics/federal/abbott-talks-tough-during-china-visit-20120724-22nkw.html>.
- Garnaut John. 2015. 'Fear and greed' drive Australia's China policy, Tony Abbott tells Angela Merkel. W <https://www.smh.com.au/politics/federal/fear-and-greed-drive-australias-china-policy-tony-abbott-tells-angela-merkel-20150416-1mmdty.html>.
- Garnaut John. 2018. How China Interferes in Australia And How Democracies Can Push Back, <https://www.foreignaffairs.com/articles/china/2018-03-09/how-china-interferes-australia>.
- Greene Andrew. 2017. Foreign Minister Julie Bishop delivers warning to China on need to embrace democracy. W <https://www.abc.net.au/news/2017-03-14/julie-bishop-warns-china-on-need-to-embrace-democracy/8350968>.
- Guide to using ChAFTA to export or import. W <https://www.dfat.gov.au/trade/agreements/in-force/chafta/doing-business-with-china/Pages/guide-to-using-chafta-to-export-or-import>.

- Hamilton Clive. 2018. Australia's Fight Against Chinese Political Interference. What Its New Laws Will Do. W <https://www.foreignaffairs.com/articles/australia/2018-07-26/australias-fight-against-chinese-political-interference>.
- Horton Roxane. 2014. Australia's Abbott Seeks to Balance Japan, South Korea and China on Asian Trip. W <https://www.worldpoliticsreview.com/articles/13703/australia-s-abbott-seeks-to-balance-japan-south-korea-and-china-on-asian-trip>.
- Japan-United States-Australia Trilateral Strategic Dialogue Joint Statement. 2016. W https://www.mofa.go.jp/a_o/ocn/page3e_000514.html.
- Kenny Mark, Wen Philip. 2014. Tony Abbott lauds wealth and friendship in speech at business forum in China. W <https://www.smh.com.au/politics/federal/tony-abbott-lauds-wealth-and-friendship-in-speech-at-business-forum-in-china-20140410-zqszl.html>.
- Malcolm Turnbull says China 'pushing the envelope' in South China Sea, Anna Henderson. 2015. W <https://www.abc.net.au/news/2015-09-21/china-is-pushing-the-envelope-in-south-china-sea-turnbull/6793102>.
- Mishra Rahul. 2013. Australia-China Strategic Partnership. W https://idsa.in/issuebrief/Australia-ChinaStrategicPartnership_rmishra_130513.
- Morini Daryl. 2013. Julia Gillard's China Play. W <https://thediplomat.com/2013/04/julia-gillards-china-play/>.
- New Australian government upholds ban on China's Huawei. 2013. W <https://www.reuters.com/article/us-huawei-australia-idUSBRE99S01820131029>.
- Remarks of Spokesperson of Chinese Embassy in Australia. 2017. W <http://au.china-embassy.org/eng/gdxw/t1516965.htm>.
- Roberts George. 2013. Tony Abbott vows to strengthen trade with China after meeting Xi Jinping on sidelines of APEC. W <https://www.abc.net.au/news/2013-10-07/abbott-meets-chinese-president-on-sidelines-of-apec/5001922>.
- Speech introducing the National Security Legislation Amendment (Espionage and Foreign Interference) Bill 2017. 2017. W <https://www.malcolmturnbull.com.au/media/speech-introducing-the-national-security-legislation-amendment-espionage-an>.
- The deterioration of Australia–China relations, Strategic Comments. 2020. *Strategic Comments*. Vol. 26 (Issue 3).
- Turnbull Malcolm. 2020. A Bigger Picture, Hardie Grant Books Richmond. Victoria. Hardie Grant.
- Turnbull sticks to rule of law to keep China dialogue flowing. 2016. W <https://www.theaustralian.com.au/commentary/opinion/turnbull-sticks-to-rule-of-law-to-keep-china-dialogue-flowing/news-story/944e0d533c85864cc6614f91e5a63654>.
- Xi Jinping Delivers Important Speech at Federal Parliament of Australia Entitled "Pursuing Chinese and Australian Development Dreams Hand in Hand and Achieving Regional Prosperity and Stability Shoulder to Shoulder". 2014. W https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/topics_665678/xjpzxcxesgjtldrjcfhdadlyxxlfjjxgsfwbtpyjddgldrhwt1212614.shtml.

-
- Xi Jinping Meets with Australian Prime Minister Julia Gillard, Agreeing to Build China-Australia Strategic Partnership of Mutual Trust and Mutual Benefit. 2013.
W https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/topics_665678/boao_665692/t1029404.shtml.
- Xi Jinping Meets with Prime Minister Malcolm Turnbull of Australia. 2015.
W <http://www.china-un.ch/eng/wjyw/t1315725.htm>.
- Xi Jinping Meets with Prime Minister Malcolm Turnbull of Australia. 2016.
W https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/topics_665678/2016zt/XJPCXBZCESGJTLDRDSYCFHJCXYGHD/t1395060.shtml.